

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31.08.1976, sp. zn. 7 Co 162/76, ECLI:CZ:NS:1976:7.CO.162.1976.1

Číslo: 20/1977

Právní věta: Z ustanovení § 146 odst. 2 a § 152 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb. vyplývá, že podmínky nároku na starobní důchod, který vznikl před 1. 1. 1976, je třeba posuzovat podle ustanovení § 152 zákona č. 121/1975 Sb., jsou-li splněny podmínky uvedené v tomto ustanovení.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 31.08.1976

Spisová značka: 7 Co 162/76

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důchod, Sociální zabezpečení

Předpisy: 121/1975 Sb. § 146
§ 152

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze byl navrhovateli přiznán starobní důchod od 3. 1. 1976 podle ustanovení § 44 a násl. zákona č. 103/1964 Sb. a podle ustanovení § 152 odst. 4 zákona č. 121/1975 Sb. ve výši 1357 Kčs měsíčně. Důchod byl vypočten za 28 let pracovní činnosti z průměrné měsíční pracovní odměny stanovené za roky 1970 až 1974 a snížen o zvláštní daň z důchodu ve výši 116 Kčs. K takto vypočtenému důchodu pak bylo přiznáno zvýšení za dobu dalšího zaměstnání o 1 % ve výši 25 Kčs a zvýšení o 130 Kčs podle ustanovení § 137 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb.

Navrhovatel ve svém opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí namítal, že jeho důchod byl vypočten nesprávně, protože mu do doby pracovní činnosti měla být zhodnocena také doba jeho samostatného rolnického hospodaření v době od 9. 5. 1945 do 30. 9. 1948.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení zrušil, když dospěl k závěru, že požadavek navrhovatele je opodstatněný, protože navrhovatel byl nepřetržitě po vzniku nároku na starobní důchod zaměstnán až do 2. 1. 1976, nepobíral starobní důchod ani jeho část a proto je třeba podle ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb. posuzovat jeho nárok podle nových předpisů. Z toho pak vyplývá, že je třeba navrhovateli zhodnotit dobu od 9. 5. 1945 do 30. 9. 1948, kdy byl prokazatelně samostatně hospodařícím rolníkem, podle ustanovení § 10 odst. 1 písm. e/ zákona č. 121/1975 Sb. a přiznat navrhovateli vyšší starobní důchod.

Úřad důchodového zabezpečení ve svém odvolání proti usnesení soudu prvního stupně namítal, že u navrhovatele nelze použít ustanovení § 10 odst. 1 písm. e/ zákona č. 121/1975 Sb. a zhodnotit také dobu před 1. 10. 1948, kdy navrhovatel byl samostatně hospodařícím rolníkem, protože jeho nárok na starobní důchod vznikl před 1. 1. 1976.

Nejvyšší soud ČSR změnil usnesení krajského soudu v Ústí nad Labem tak, že potvrdil rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení v Praze.

Z odůvodnění:

V projednávané věci jde o posouzení toho, jaký vliv má vydání zákona č. 121/1975 Sb. na navrhovatelův starobní důchod, na který mu vznikl nárok před účinností tohoto zákona.

Nutno především vycházet z ustanovení § 146 odst. 2 zákona č. 121/1975 Sb., podle něhož se o nárocích na dávky, jež vznikly před 1. 1. 1976 a o nichž nebylo pravomocně rozhodnuto do tohoto dne, rozhodne podle dosavadních předpisů s odchylkami podle dalších ustanovení. To znamená, že o navrhovatelově nároku na starobní důchod, který vznikl před 1. 1. 1976, musí být rozhodnuto podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 103/1964 Sb., vzhledem k tomu, že navrhovatel v době vzniku nároku na důchod byl důchodově zabezpečen jako člen jednotného zemědělského družstva.

Odchytkou se v případě navrhovatele rozumí ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb., podle něhož výše plného starobního důchodu pracujících, kteří splnili podmínky pro nárok na tento důchod před 1. 1. 1976, jsou po vzniku nároku na plný starobní důchod nepřetržitě zaměstnání k 31. 12. 1975 a nepobírali starobní důchod ani jeho část, se posuzuje podle zákona č. 121/1975 Sb.

Z ustanovení § 146 odst. 2 i z ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb. tedy vyplývá, že podmínky nároku na starobní důchod, jenž vznikl před 1. 1. 1976, je třeba posuzovat podle dosavadních předpisů, kdežto výši důchodu podle ustanovení § 152 citovaného zákona, když navrhovatel splňuje podmínky pro použití tohoto ustanovení.

Započtení doby pracovní činnosti člena jednotného zemědělského družstva a doby pojištěné podle předpisů o důchodovém zabezpečení samostatně hospodařících rolníků je proto třeba vzhledem k ustanovení § 146 odst. 2 zákona č. 121/1975 Sb. posoudit podle ustanovení § 39 odst. 1 bod 1 a § 44 odst. 3 zákona č. 103/1964 Sb. /1/ Podle nich lze dobu pracovní činnosti samostatně hospodařícího rolníka započítat až po 30. 9. 1948, kdy také tato doba byla důchodově pojištěna. Ustanovení § 10 odst. 1 písm. e/ zákona č. 121/1975 Sb. nelze v případě navrhovatele použít vůbec; toto ustanovení přichází v úvahu teprve u dávek, na něž vznikne nárok za účinnosti zákona č. 121/1975 Sb. od 1. 1. 1976. Navrhovateli však vznikl nárok na starobní důchod již podle ustanovení § 44 odst. 3 zákona č. 103/1964 Sb., protože k 21. 9. 1975, kdy dosáhl věku 60 let, vykazoval více než 20 let pracovní činnosti. V přezkoumávaném rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení byla tedy správně navrhovateli zhodnocena doba jeho pracovní činnosti jako samostatně hospodařícího rolníka teprve od 1. 1. 1948.

Podle ustanovení § 152 odst. 4 zákona č. 121/1975 Sb. se výše starobního důchodu stanoví podle dosavadních předpisů, jestliže je to výhodnější pro pracujícího, který jinak splňuje podmínky uvedené v ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb.; ustanovení § 152 odst. 2 a 3, § 23 odst. 1, věta druhá, a § 137 odst. 3 zákona č. 121/1975 Sb. platí i tu. Vzhledem k tomu byl navrhovatelův starobní důchod vypočten v přezkoumávaném rozhodnutí podle dosavadních předpisů částkou 1357 Kčs.

Jestliže by výše důchodu byla vypočtena podle příslušných ustanovení zákona č. 121/1975 Sb., pak by navrhovatelův důchod s ohledem na průměrnou měsíční pracovní odměnu 2486 Kčs a započtenou dobu pracovní činnosti 28 let činil částku 1318 Kčs a k tomu by navrhovateli náleželo zvýšení za

dobu dalšího zaměstnání po vzniku nároku na důchod ve výši 25 Kčs, tedy celkem 1343 Kčs. Takto vypočtený důchod podle nových předpisů by nepodléhal zvláštní dani z důchodu, avšak navrhovateli by v tom případě nenáleželo zvýšení podle části osmé zákona č. 121/1975 Sb.

Protože starobní důchod vypočtený podle dosavadních předpisů je pro navrhovatele výhodnější, postupoval Úřad důchodového zabezpečení správně, když navrhovateli tento výhodnější důchod přiznal.

Skutečnost, že navrhovatel byl po vzniku nároku na starobní důchod dále pracovně činný, byla zhodnocena zvýšením důchodu za dobu dalšího zaměstnání. Pro přiznání důchodu dnem vzniku nároku navrhovatel nespĺňoval podmínky uvedené v ustanovení § 7 odst. 2 nařízení vlády ČSSR č. 2/1971 Sb., 2) podle něhož si oprávněný mohl zvolit místo výplaty důchodu zvyšování nároku na důchod. Provedená volba nemohla být změněna před uplynutím 3 měsíců. Navrhovatel o výplatu důchodu při dalším zaměstnání po vzniku nároku nežádal a zvolil si zvyšování nároku na důchod; takto učiněnou volbu nemohl tedy před uplynutím 3 měsíců změnit. Starobní důchod proto nemůže být navrhovateli vyplacen od vzniku nároku na tento starobní důchod od 2. 1. 1976.

Z uvedených důvodů bylo napadené usnesení soudu prvního stupně podle ustanovení § 220 odst. 1 o. s. ř. změněno tak, že rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení v Praze bylo potvrzeno.

1) Tj. ve znění před zrušením některých ustanovení tohoto zákona zákonem č. 121/1975 Sb.; úplné nyní platné znění zákona č. 103/1964 Sb. se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 51/1976 Sb.

2) Nařízení vlády ČSSR č. 2/1971 Sb. bylo s účinností od 1. 1. 1976 zrušeno a nahrazeno nařízením vlády ČSSR č. 135/1975 Sb.